

C R O N I C A

Cărți, conferințe, congrese, expoziții

OUĂ DE PAȘTI. — Anul acesta Paștile au fost reci. Al treilea glas al Prohodului: «Primăvară, dulce», nu se amesteca nici în plete înverzite de sălcii, nici în florile albe și trandafirii ale caișilor. Dela munte se lăsau peste noi norii negri cu scuturări de zăpadă.

În schimb, veselia ouălor încondeiate n'a fost parcă niciodată mai vie. În două locuri, la Șoseaua Chiselev, în Bazarul de desfacere al Școalelor de meserii și profesionale, și în Sala Ileana, dela «Cartea Românească», la expoziția școalelor de gospodărie, fetele și profesoarele lor au întors între noi datina ouălor zugrăvite. Vechile motive, trase uneori cu sfială și alteori cu o încredere în sine, deopotrivă de departe de meșteșugul firesc al femeilor din popor, ne-au înduioșat din nou, aducându-ne aminte de copilărie. Toate datinele ne mai impresară atunci, cât rămânem în legătură cu viața de totdeauna a neamului nostru, și apoi ne părăsesc, neîndrăsnind să ne însoțească pe drumul de științificizare de mai târziu.

În aceleași zile, ca o binevenită întregire și ca un glas de dincolo, din lumea spre care atâția dintre noi nu mai găsim trecere, ni-au sosit paginile de mai jos, scrise cu pricepere și iubire de d-na Elena Cuparencu, instituitoare din Dorohoi. Ele ne vorbesc de închistrirea ouălor, adică de împistruirea sau stropirea lor, și de legendele sfinte ale Paștilor. Foile acestea sunt ca o cortină, cu motive pascale, pe care se mișcă sărbătorile primăverii de anul acesta. Fiecare adiere le clatină, le amestecă și le dă noi și noi alcătuirii, ca sub mâna de vrăjitor a poporului ascuns între stelele lui de veacuri.

«Vin Paștele. De subțrașina podului, au fost scoborite ucelele cu *feluri*, ce de ani — în preajma Paștelor — își iau locul în vatra încălzită. Coji, crenguțe, frunze, stau la plămădeală, liberând din țesutul lor materia frumos colorantă. Chișița nouă-nouă și bucățița de ceară curată în hârb, iată-le, se găsec puse la îndemână pe prichiciul hornului.

Au trecut «mezii-păreți».

În ceasurile de după prânz ori de după cină, când treburile casei dau mai mult răgaz, închistritoarea de ouă își reia indeletnicirea, lăsată în părăsire de un an întreg.

Înconjurată de *ulcelele cu feluri calde*, cu hârbul cu ceară fierbinte în vatră, cu chișița în mâna dreaptă, cu oul în mâna stângă, ca o preoteasă în fața unui străvechi altar, începe oficierea ritului sacru — de mai multe ori secular — *închistritul ouălor*.

CHRISTOS A ÎNVIAT!

MINISTERUL DE INSTRUCTIE

EXPOZIȚIE DE OUĂ
ÎNCONDEIATE ȘI
PAPUȘI A ȘCOALELOR
DE MENAJ ȘI A
MAESTRELOR DE
GOSPODĂRIE DE
LA ȘCOALELE DE
GRAD SECUNDAR

CARTEA ROMĂNEASCĂ S. A.
BUCUREȘTI I
BULEVARDUL REBELE GARDLA 5. B.

Motiv de pungă de hârtie

Nesupusă nici unei influențe străine, ci numai imboldului sfânt de a crea, tăcută, izvodește. Nici măcar ouă păstrate ca model din anii trecuți, nu vezi în fața ei. Modelul izvorăște spontan din imaginația vie a artistei; ajutată doar de deosebita-i îndemânare cu care mână chișița pe suprafața curbă a oului.

Și dăra subțirică de ceară, ce s'a prelins pe coaja albă, galbenă ori roșie a oului, capătă numeroase și variate îmbinări, reproducând în chip — primitiv poate — dar admirabil ca stilizare și armonie, obiecte din viața de plugar, păstor ori gospodar, chipuri de animale ori plante, observări satirice ori din natură și multe alte motive impunătoare prin simplitatea și frumusețea lor.

Privind-o cum lucrează, stând liniștită și tăcută la vatră, neștiind să cetească decât în cartea vie a naturii, de unde își ia cele mai multe modele, interpretându-le ca o adevărată mare artistă, ne dăm abia atunci seama că arta ei nu se sprijinește pe alte cunoștințe decât pe marea-i îndemânare de a reda simplu imagini de ființe ori lucruri din lumea ei obișnuită.

Și din Hotin la Severin, mai în orice sat din lung și latul țării, găsim pe aceste păstrătoare de vechi datini — în preajma Paștelor — închistrind ori încondeind ouă. Ele sunt bine cunoscute, uneori pe 2—3 sate, căci nu orice femeie din sat închistrește ori încondeiază ouă, după cum nu oricare din ele izvodește râuri și alțițe pentru ii, scoarțe pentru păreți, cântece la șezătoare ori bocete la înmormântare.

Cum se apropie Paștele, casa unei închistritoare e plină de panerașe, coșărcuțe și coșulețe cu ouă, aduse pentru închistrir de gospodinele ce nu știu închistri ori încondeia, dar cărora Paștele nu li s'ar părea Paște, fără această minunată și caracteristică podoabă a ouălor roșii românești.

Pentru munca ei, artista e plătită, cele mai adeseori în natură. Pentru ouăle închistrite ia unul din zece; pentru cele încondeiate plata este dublă; iar pentru cele cu 4—5 feluri, zise pe alocurea *ouă muncite*, se plătește și mai mult.

având toate numiri luate din mediul de viață dela țară, de pildă: cornul bouului, urechea epurelui, creasta pupezii, aripa hultanului, coada păunului, capul balaurului, mâna calicului, floarea spinului, frunza bradului, a grâului, cireșele, pom cu păsări, soarele, cer înstelat, vârtelniță, grapă, bățul cioabanu ui, brâul voinicului, cercei, scrânciob, joc de Paște, desaga calicului, traista popii și multe foarte multe altele (într'o colecție de 500 ouă, am 148 numiri).

Fluture
(Cristinești-Dorohoi)

Flori de Paști
(Zvorăștea-Dorohoi)

După cum cultul ouălelor roșii datează chiar din primele timpuri ale creștinismului, tot astfel obiceiul închistririi și încondeierii ouălor, răspândit în toate unghiurile țării, are aceeași vechime ca și neamul românesc. Nu se poate presupune măcar, cum au încercat unii să spună, că am fi putut împrumuta acest obicei dela vr'un popor vecin, ori dela vreo minoritate așezată vremelnic în cuprinsul pământului românesc. Nu s'ar fi putut răspândi pe toată întinderea țării, nici nu s'ar fi păstrat de-a-lungul veacurilor, intrând așa de desăvârșit în obiceiurile întregului nostru neam. Că închistrirea și încondeierea ouălelor sunt obiceiuri românești alături de atâtea alte îndeletniciri artistice ale româncelor, se deduce și din nomenclatura acestor fine decorări, nomenclatură ce poartă în ea pecetea specificului românesc în tot cuprinsul țării.

Inchistrir se zic ouăle ce au câmpul roș cu izvodul și punctele în alb. Încondeiete se numesc acelea ce au câmpul roș închis, uneori aproape negru, iar desennul în alb și galben, uneori și roș deschis. Pentru ouăle împodobite cu deosebită grijă și artă, în cât mai multe colori, se întrebuintează pe alocurea numirea de *ouă muncite*. Acestea n'au pete de colori, ci numai isvod cât mai migălos și mai fin lucrat.

Vin Paștele. Închistritoarele au scorbit iarăși ulcelele cu feluri din pod și la luminița slabă, în ungherul de lângă vatră și în liniștea netulburată a serii, izvodesc-izvodesc mereu, cu mâini meștere și sigure.

Această moștenire strămoșească, de multe ori seculară, în fiecare an de Paște renaște pentru noi, împodobind cu desăvârșita ei frumusețe, măcar că așa de trecătoare, modesta masă a săteanului nostru.

Câtă gingășie se desprinde, din chipurile firave înșirate cu dibăcie pe coaja oului!

Cap de balaur
(Vidra-Putna)

Frunza codrului
(Vidra-Putna)

Mai puțin artistic închistresc foarte multe gospodine, fiecare pentru casa ei, neîncumetându-se oricare a închistri cu plată.

Motivele de pe ouă sunt nespuse de numeroase și variate,

Câtă virtute se desprinde, din păstrarea acestui străvechiu și frumos obicei!

Legenda ouălelor închistrite (auzită în copilărie). Pornind Sf. Fecioară Maria spre Ierusalim, ca să întâlnească pe fiul ei cel prea iubit, a luat de acasă să-i ducă un paneraș cu ouă. Când ajunse aproape de Ierusalim, fiind ostenită de cale se opri să se odihnească la umbra unui smochin.

Colțul porcului
(Vidra-Putna)

Ou în flori
(Dorohoi)

Stând subț copac, ridică ștergărelul de pe paneraș, să vadă de stau bine ori nu ouăle, ce le ducea fiului ei.

Dar când privi, sufletul i se sdrobi: ouăle se făcuseră toate roșii și Sf. Fecioară înțelese că fiului ei prea iubit i-a sosit ceasul suferinței.

Din ochii ei începură a curge lacrimi în pârae, care prelingându-se printre ouă, făceau șanțuțe albe pe coaja înroșită, de parc'ar fi fost închistrite și încondeiate ouăle, ce le ducea fiului ei.

Și ajungând Maica Domnului la picioarele crucii unde fusese răstignit Domnul Cristos și văzând el ouăle ce-i adusesse maică-Sa, zise:

— Maică, nu mă plânge, nici nu mă jeli, ci împarte aceste ouă blagoslovite, celor ce-or crede în patimile și învierea mea.

Și de atunci, la Paști se fac ouă închistrite și încondeiate și se împart între prieteni și cunoscuți ».

DEPOZITUL LEGAL. — Una din problemele tiparului și cărții, care pare mai puțin vrednică de luare aminte, este aceea a depozitului legal. N'am fost nici odată printre cei cu o asemenea părere, iar astăzi, cu lucrarea pe care o am înainte, „Depozitul legal“, tipărită de Secția bibliologică a Institutului Social Român, cred că mulți se vor converti. Suntem în fața păstrătoarei peste veacuri a gândului scris. Ea veghează, sprijinită pe lege, ca nimic din ceace se tipărește într'o țară să nu se mai piardă. E cea dintâi prietenă a cărții.

Adevărul acesta ar putea fi bănuț chiar și numai din faptul că întâiul subiect, desbătut în patru conferințe, de nou înființata secție de bibliografi și bibliotecari a Institutului Social Român, a fost cel care dă un prilej acestor rânduri. Nu știu dacă era în firea lui sau dacă Perpessicius,

Todor și Georgescu-Tistu (eu n'am făcut decât să schițez prevederile unui proiect de nouă lege) au meritul unei adevărate compoziții dramatice, dar paginile prin care caut aduceri aminte de expuneri și discuții, la care am luat atâția parte, sunt pline de o mișcare și de un neașteptat al genului.

Iată fresca istoricului! Nu mă opresc la trecerea în revistă a diferitelor forme căpătate de idee prin veacuri și țări. Francezii pretind că le aparține și că poate fi urmărită până la 1537, într'o ordonanță a lui Francisc I, regele cu panaș de Ev Mediu și cu dragoste pentru litere și arte, de Renaștere. Ea și-a găsit astăzi aplicare aproape pretutindeni, cu două nume: unul, „Depozitul legal“, de obârșie franceză, iar celălalt, „Exemplarul obligator“, de înțeles german, mai puțin juridic și mai mult cultural. Noi am împrumutat, în circulația de toate zilele și prin urmare și în titlul acestei întâie lucrări românești, numele francez, și avem în realitate un așezământ cu înțelesul lui german. Nimeni nu se apără mai mult că legea românească ar institui un depozit legal, decât tocmai cel căruia i se datorește, d-l I. Bianu, directorul Bibliotecii Academiei Române. Cred că după ce am aflat cele două puncte de vedere putem trece mai departe, ca să nu cădem într'o stearpă ceartă de cuvinte. Temeiul e același, oricare ar fi nuanțele de interpretare.

E mai vrednic de oprire începutul românesc. L'am întâlnit răsfoind Gazeta Oficială a Regulamentului Organic, Monitorul Oficial chirilic dela 1833. Anul acesta prietenii cărții sunt datori să sărbătorească o sută de ani de depozit legal în România, deși, după această întâie măsură, lucrul s'a părăsīt sau s'a luat ușor, până la promulgarea legii de astăzi, la 2 Aprilie 1885. Spunea ordonanța din 1833, semnată de Secretarul de Stat, Barbu Știrbei: să se depună la Secretariatul Statului un exemplar din cartea ce se va tipări, cinci la biblioteca națională Sf. Sava, două la biblioteca școlii din Craiova. Scopul era îndoit: de cenzură, și așa dar de

Creangă de sălcuță
(Dumitrești-Râmnicu Sărat)

Drumul satului
(Dumitrești-Râmnicu Sărat)

caracter polițienesc, și de inzestrare a bibliotecilor începătoare, și prin urmare de caracter cultural. De atunci legea românească l-a pierdut pe cel dintâi, și l-a păstrat, întărit și organizat, pe cel de al doilea. Sute de mii de volume și de publicații au intrat după aceea în bibliotecile noastre care se

bucură de regimul legii, și în întâiul rând în cetatea noastră a cărții, Academia Română. Toată cartea aceasta, din care ciugulesc pe alocuri, se învârtiște de altminteri ca pe o osie, în jurul ei.

Lucrarea Secției Bibliologice a Institutului Social Român nu urmărește însă numai să facă o expunere a chestiunii. Ea depășește interesul curat documentar și încearcă să tragă liniile unei mai bune așezări. Proiectul de lege, care o încheie, e ca o încununare. El propune îmbunătățiri și largiri. Dacă scopul impunerii exemplarelor gratuite tuturor tipografiilor din țară este crearea unei arhive și a unui izvor de cercetare pentru cei de astăzi și toate vremurile care vor veni, această impunere trebuie reglementată cu grijă. Acum ea e o sarcină prea grea pentru producători și cu toate acestea nu-și împlinește menirea. Sunt prea multe biblioteci care au dreptul să primească publicațiile și prea puține cele care le păstrează și le pun la îndemână în adevăr. Pe de altă parte, felul cum se aplică legea, fără arătarea unui termen de predare, face cu neputință publicarea unei bibliografii românești științifice, care ar trebui să fie buletinul lunar al celei mai bine organizate biblioteci, dintre cele cu folosul legii. În sfârșit, cărțile de depozit, puse în circulație, alături de cele de uz comun ale bibliotecii, cu timpul se macină.

Depozitul legal ridică toate aceste și alte iubite întrebări. Prietenul cărții trebuie să-l prețuiască așa cum prețuiește financiarul tezaurul din pivnițele băncii de Stat care garantează toată emisiunea monetei de hârtie. El păstrează aurul, sau produsele trudei alchimistului, din lumea inteligenței creatoare.

ȘCOALA DE BIBLIOTECARI. — Zilele trecute s'au făcut în București întâile cursuri oficiale de bibliotecari pentru biblioteci populare. Cursuri de bibliotecari, în deobște, am mai avut. De n'aș aminti printre cele mai noi decât pe cele

Țâța vacii
(Racova-Bacău)

Floarea Paștelui
(Dumitrești-Râmnicu Sărat)

ale Arhivelor Statului. Ele aveau însă cu totul alt rost și nu iau dreptul la întâietate cursurilor de o săptămână organizate de Ministerul Instrucției prin Direcția Educației Poporului. Iată care este noutatea și care a fost desfășurarea acestora.

Bibliotecile de specialitate sau bibliotecile naționale, la noi

și în alte țări, nu se pot închipui fără bibliotecar. Bibliotecarul trebuie chiar să existe înaintea lor. Fără el, ele nu sunt decât un decret dat de un rege sau de o corporație legislativă, după loc și timp, care hotărăște înființarea unei biblioteci, caracterul și scopurile ei generale, dar n'au încă ființă adevă. Sarcinile acestea se încredințează dela început unui corp de bi-

Căsuțe
(Scafari-Vidra-Putna)

Laba găștei
(Dumitrești-Râmnicu Sărat)

bliotecari, cari hotărăsc bibliografic, și conturile și dimensiile bibliotecii.

Tot în seama lor cad toată conducerea, administrarea și răspunderea de ordin cultural, a așezământului. Lucrul e atât dela sine înțeles, încât orice stăruință e de prisos. De prisos pare deopotrivă să se mai spună că bibliotecarii, cu asemenea hotărâtoare rosturi, trebuie să aibă o pregătire anumită, de caracter de-a-dreptul academic. Există și un tip social al bibliotecarului, care a făcut de atâtea ori obiectul de studiu sau de roman al scriitorului. Orice cetitor, din cei cari i-au rămas credincioși, al lui Anatole France, își amintește cu dragoste de silueta omului de cărți care se profilează pe paginile lui. Cartea, care le încape toate, nu se putea în cele din urmă să nu se deschidă ca să cuprindă și pe cel mai apropiat paznic și iubitor al ei.

La bibliotecile populare s'a crezut o vreme că împrejurările sunt altele. Rosturile lor, socotite mai smerite, îngăduiau un tratament deosebit. Bibliotecarii de-aici se puteau face și singuri. Era destul să aibă o pregătire școlară generală. Cu ajutorul unor îndrumări scrise și stereotipe, orice absolvent de școală normală sau de liceu putea să fie încredințat cu o bibliotecă populară. S'a descoperit însă cu mirare și foarte curând că socoteala era greșită. Bibliotecile se înființau, dar nu mergeau. Când s'a cercetat cu băgare de seamă pricina, încheierea a fost că în toate țările care se convinseseră de menirea măreață a bibliotecilor populare s'au organizat cursuri și școli de bibliotecari. Aici era răul sau locul de unde răul putea fi atacat. Firește că mai putea fi vorba de lipsă de cărți sau de cărți potrivite, de un local neîndestulător sau neplăcut, de un public necăjit sau încăpățânat. Nu trebuia să fie numai decât bibliotecarul capul răutăților. Dar cu un bibliotecar luminat toate celelalte piedici puteau fi înlăturate sau neutralizate, pe când cu unul slab, lucrurile, chiar împlinite și fru-

moase, rămăneau fără urmări. Așa s'a ajuns la o adevărată campanie de creare a bibliotecarului pentru popor.

Tehnicianul cărții colective, care e bibliotecarul, are nenumărate îndatoriri cărora trebuie să le răspundă cu o pregătire corespunzătoare. Stăpânirea deplină a unui domeniu al cunoștințelor omenești, ușurința de orientare în toate, bibliografia, organizarea propriu zisă a unei biblioteci sau biblioteconomia, și alte discipline asemenea. Bibliotecarul bibliotecii populare le poate avea pe toate în aceeași măsură sau

Calea rătăcită
(Racova-Bacău)

Ou în flori
(Dorohoi)

într'o măsură mai mică, dar nu e întreg numai cu ele. În acest înțeles dela el se cere mai mult decât dela colegul lui, superior în alte privințe, din biblioteca de specialitate. Domeniul lui abia de aici încolo începe.

Cetitorul bibliotecii de specialitate sau naționale e un om câștigat pentru carte. El pornește singur în căutarea ei. Ii ajunge dacă la locul unde știe că o găsește dă de lucrarea căutată sau de sfatul unui specialist. Celălalt trebuie de cele mai multe ori descoperit și mereu călăuzit, însuflețit, încadrat. În bibliotecă trebuie ispitit și, odată în ea, fermecat și legat. Bibliotecarul are un rost viu, de inițiativă și de propagandă. Statistica volumelor cerute într'o bibliotecă de cercetări arată, ca o măsurătoare, trebuința de cultură sau curiozitatea științifică a păturii culte a unui popor; statistica de cărțile cetite într'o bibliotecă populară dă la iveală, în întâiul rând, gradul de organizare și însușirile de bun gospodar al cunoștințelor, pe care le are bibliotecarul. Pregătirea tehnică e bună și trebuincioasă; pregătirea sufletească și ma mult. Iată de ce, ca să se ajungă la întocmirea unor cursuri de bibliotecari ai bibliotecilor populare, trebuia să se câștige întâiu această convingere despre darurile aparte cerute lor.

Înainte să străbatem și noi această cale, am trecut prin toate popasurile intermediare. Am înființat timp de ani biblioteci pentru popor. Ele și-au împlinit cum au putut și își împlinesc și astăzi rosturile pentru care au fost împrăștiate în toată țara. Sunt multe mii, dintre care câteva sute destul de active. O parte au fost făcute de Ministerul Instrucției, prin Casa Școalelor, sau de alte Ministere, al Cultelor de pe vremuri, al Muncii, iar altă parte, de societăți culturale. Cele dintâi sunt mai multe și mai bogat înzestrate, iar cele de

al doilea, mai vii și mai luptătoare. E caracteristic destul că între acestea din urmă s'a văzut întâiu lipsa pregătirii bibliotecare. Dincolo bibliotecarul, fără să-și dea seama, se birocratiza, pe când aici era silit, chiar fără voie, să se păstreze sprințen și născocitor. «Astra» din Ardeal s'a gândit de curând la niște cursuri de bibliotecari. Între marea ei bibliotecă dela Sibiu, care se bucură de foloasele legii exemplarului obligatoriu, și biblioteca, foarte bine organizată și cercetată dela Brașov, ea avea și drepturile tehnice, pe lângă drepturile sau îndatoririle morale, în legătură cu cele câteva mii, poate trei, de biblioteci populare, în bună parte de sat, pe care le are.

Acum câțiva ani s'a pornit la o organizare a bibliotecarilor din România, sprijiniți pe cea mai veche și mai bogată bibliotecă a noastră, Biblioteca Academiei Române. Trebuiau uniți într'o asociație a bibliotecarilor, pentru apărarea intereselor de breaslă, care nu erau însă numai de breaslă, ci se întindeau până la carte însăș, toți profesioniștii cărții colective. Asociația s'a înjghebat, cred, prin 1924. În fruntea noastră se găsea Ion Bianu, omul care a avut într'o viață atât de dăruită de ani, multe și mai mari rosturi, dar din toate îl păstrează și îl întrupează mai ales pe cel de bibliotecar. El nici nu poate fi închipuit decât acolo sus, în odaia de colț, cu vitralii regești, dela Academia Română, unde își ridică la vizitatorul, parcă totdeauna tulburător, fața cu ochii, cu zâmbetul și cu mustața toate subțiri și ascuțite. De jur împrejur sunt cărți, sau foarte bătrâne sau corecturi ale publicațiilor Societății academice care toate trec pe la el, pentru revizia ultimă și bunul de tipar. El însuș apare între ele, dacă rămâne aplecat, fără să prindă de veste că ai intrat, ca o ilustrație pe un infolio de preț, uitat deschis pe masă. Asociația bibliote-

Frunză
(Racova-Bacău)

Două mâini
(Racova-Bacău)

carilor nu putea începe mai frumos decât să și-l aleagă președinte. Păcat că peste acest început n'a putut să treacă în atâția ani! Povestesc însă toate acestea numai ca să pot mărturisii că întâia greutate de care ne-am lovit a fost tocmai delimitarea noțiunii de bibliotecar. Cine putea să ajungă membru al asociației? Era de ajuns aflarea într'o funcție numită cu acest nume? Nu trebuia o calificare, dată în temelii unei pregătiri? În afară de câteva mari biblioteci, a Academiei Române și a celor universitare, unde bibliotecarul întâmpină

ca o realitate, în celelalte părți el era mai mult o veleitate, când nu era un titlu uzurpat. Trebuia să amânăm încadrarea bibliotecarilor în asociație, până după trecerea celor mai mulți dintre ei printr'o școală sau o instanță de calificare sau echivalare. De atunci s'a început mai limpede și mai stăruitor să se ceară o școală de bibliotecari în România.

Întâiul curs de bibliotecari pentru bibliotecile populare a fost gândit pentru 30, cel mult 40 de ascultători. O condiție de înscriere era dovada că elevul conduce o asemenea bibliotecă. Era într'un fel vorba mai mult de cursuri de perfecționare, decât de inițiere. Trebuia, în schimb, mai mult descoperită metoda sau rutina bibliotecară dela noi și pusă în față

Ministrul Instrucției, Cultelor și Artelor, d. D. Gusti, între elevii Școlii de bibliotecari. (Foto Weiss).

Am simțit în acelaș timp nevoia unei întâlniri între oameni cu preocupări teoretice din domeniul bibliotecii, unde să se cerceteze problemele. Institutul Social Român, al cărui președinte a studiat și a elaborat el însuș planuri de organizare bibliotecară, s'a învoit să înființeze în acest scop o secție bibliologică. Ea a adunat un mănunchiu de specialiști, cari au izbutit să publice acum, ca rod al comunicărilor și discuțiilor dintre ei, întâiul volum, despre « Depozitul legal ». Al doilea, în lucru, are ca obiect tocmai « Bibliotecile populare ». Cea mai mare luare aminte s'a dat, în tratarea problemei, pregătirii bibliotecare și școlii bibliotecarului. S'a arătat ce-a făcut străinătatea din directa noastră vecinătate, Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, Bulgaria, și ce ne rămâne nouă de făcut. De aici a ieșit întâiul îndemn teoretic de înființare a cursurilor de bibliotecari. Organizatorii celor care s'au închis abia de câteva zile, și cei mai mulți din profesorii lor, sunt membri ai acelei secții bibliologice. Lucrurile, cum se vede, se leagă și e vorba de o întreprindere urmărită de mulți ani și îmbinată cu multe interese. Ea nu se poate opri aci, la această întâie manifestare, cu înfățișare și valoare numai de experiență.

cu ceea ce știința în altă parte a așezat în locul lor. Rezultatele întâieii înștiințări au trecut peste orice așteptare. Deși oamenii veneau din alte județe sau provincii și nu li se făcea nicio înlesnire, nici la cheltuielile de drum și nici la cele de întreținere, numărul lor a fost de 5 și de 6 ori mai mare decât cel plănuit. Cu toate îngrădirile, care au trebuit să se facă în fața acestei adevărate năvăli, ascultătorii au rămas până la urmă 240. Caracterul lecțiilor a trebuit și el schimbat după această realitate. El s'a făcut ceva mai teoretic și expozitiv decât fusese gândul dintâiu, deși n'au lipsit lucrările practice și îndrumările pe teren. Trebuie să fi văzut cineva rândurile de bănci în amfiteatru ale uneia din marile aule ale Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale, care singură avea săli în stare să cuprindă deodată, fără înghesuială, atâta omenire, să le fi văzut încercate de atâția bibliotecari sau învățați de bibliotecari, câți nu s'au mai întâlnit în România la un loc în acelaș timp, ca să-și dea seama și de însemnătatea faptului și de mărimea jertfei. Acești oameni, alergați din toate colțurile țării, ca să urmeze o școală care nu le oferea nicio perspectivă imediată, dădeau mai ales încredere. Avem încă rezerve, prin urmare, de însuflețire și de dor de lucru, cartea

își are credincioșii ei și cultura poporului, luptătorii! Întâia școală de bibliotecari a avut și acest înțeles, mai puțin prevăzut, dar cu atât mai înviorător.

Întâiul scop a fost să se încadreze biblioteca în întreaga viață culturală și să nu fie lăsată singură, cu vreun rost în sine. Cartea e numai un mijloc, folosit cât mai intens, pentru o

mentul necesar, vorbind, uneori cu frumoase exemplificări, cum au fost cele dramatice, întâiul, despre cântecele, corurile, dansurile și muzica instrumentală pentru adulți, tineret și copii, al doilea despre sporturile la țară și educația fizică, iar al treilea despre Teatrul popular de copii și pentru copii. A patra exemplificare, cu lămuriri tehnice și culturale, le-am dat-o eu în legătură cu cinematograful, atât cel educativ cât și cel de artă, cu prilejul unei reprezentări cu filme model, anume alese, la unul din cinematografele mari din București. D-l Nicolau, profesor și președintele Căminului Cultural din Ungureni Botoșenilor, a vorbit despre metode pentru cultura adulților în legătură cu organizarea și realizările popriului său cămin cultural. Dela documentarea și încheierile mai mult teoretice se făcea astfel trecerea spre aplicare și activitate practică.

Acest al doilea scop a fost urmărit în expedițiile de după amiază la cele mai însemnate biblioteci și așezăminte de cultură din București. Am constatat încă odată că Bucureștiul, care adăpostește unele din cele mai puternice și prețioase biblioteci ale țării, n'are o bibliotecă populară. N'am avut unde să arătăm în plin lucru și să-i punem să facă practică, o bibliotecă propriu zis populară. În schimb și-au deschis toate tainele, dela înregistrare și depozit de cărți până la sală de lectură încărcată de cetitori, Fundația Universitară Carol I, unde d-l Tzigara Samurcaș a ținut un adevărat curs; Biblioteca Academiei Române, care s'a zăvorât pentru cetitori într'o după amiază ca să se poată pune nestingherită la îndemâna elevilor Școalei de bibliotecari; Arhivele Statului, Muzeul Municipal, Muzeul de Artă Bisericească și de Antichități, Muzeul de Etnografie și Artă Națională, Muzeul de Istorie Naturală, Pinacoteca, Muzeul Simu, Instalațiile de Radiodifuziune, Instalațiile marilor edituri, Cartea Românească, și ale marilor ziare, Universul și Dimineața.

Întâiul curs de bibliotecari s'a încheiat și ascultătorii lui s'au risipit în toată țara. Ei s'au așezat la bibliotecile lor, cu o nouă încredere și cu o hotărâre pe care le-o știm neînduplecată. În mâna lor se află o unealtă de ridicare a poporului cum nu cunoaștem a doua. Pătrunși de puterea și de sfințenia ei, s'au așternut la lucru. Să-i urmărim cu iubire.

AUTOPORTELE ȘI SALOANE DE PRIMĂVARĂ. Saloanele oficiale, deși îngrădite în anul care le trimite lucrările și cu o înfățișare proprie, sunt judecate ca un fenomen de repetiție. Publicul, ca și cronicarul de artă sunt porniți să le pună alături și să le aprecieze unul prin altul. Ca să înlăture această ispită, care a putut duce până la desființarea Salonului, Ministerul Instrucției, Cultelor și Artelor a căutat și un semn văzut al valorii și interesului în sine al fiecărei manifestări în parte. Astă toamnă Salonul de gravură a cuprins expoziția retrospectivă Paciurea, iar anul acesta Salonul de primăvară aduce o întreagă secție de autoportrete ale artiștilor în viață. După o sărbătorire a unui sculptor, iată sărbătorirea pictorilor! Acum e vădit că un Salon nu mai poate fi amestecat cu niciun alt înaintaș al lui. Fiecare an va da un cadru al lui, deosebit de tot ceea ce a putut să fie altădată. Chiar

Marius Bunescu: Autoportret

desvoltare cât mai puternică, în sânul propriului popor și al omenirii. D-l Henric Stahl, tânărul, asistent universitar de sociologie, a schițat în câteva trăsături, satul românesc, mai cu seamă cum reiese el din nouile cercetări monografice ale Institutului Social Român, satul cultural cu ceea ce aduce din trecut și cu ceea ce așteaptă și e în stare, fără siluire și falsificare, să primească. Eu am încercat să pun cartea în cadrul bibliotecii, biblioteca românească în cadrul bibliotecilor din alte țări și problema culturală în mediul muncitoresc și la orașe. D-nii Gabrea, conferențiar universitar, a vorbit despre propaganda, circulația și statistica cetitului și a cărții; Georgescu Tistu, directorul bibliotecii Facultății de litere, despre organizarea tehnică și întreținerea unei biblioteci populare; Dinu, directorul liceului dela Buftea, despre cărțile satului; d-na Isabela Sadoveanu, despre cărțile femeii; Mugur, despre cărțile orașului; Lascarov-Moldovanu, despre cărțile de înțărare morală și națională; părintele Bobulescu, despre cărțile vechi; Apostol Culea, despre cărțile copiilor și ale tineretului. D-nii Breazu, profesor la Academia de Muzică, Neagu Boerescu, inspector general de educație fizică, și scriitorul și regisorul Victor Ion Popa, au dat culturii cărții comple-

Natură moartă de *Marius Bunescu*

dacă expozanții ar rămâne în mare parte aceiași, așezarea lor în acest cadru va împrumuta Salonului o personalitate aparte. Reînființarea Salonului Oficial n'a însemnat prin urmare numai o întoarcere la vechea stare, ci a fost înviorată de un nou punct de vedere. Suntem la a doua experimentare a lui, deopotrivă de bine primită. Viitorul ne păstrează și alte uimiri.

Salonul Oficial de anul acesta dă o impresie de armonie și de liniște. Peste toată înșirarea, cu aprinderi și stingeri treptate, a tablourilor, veghiază un perete întreg de autoportrete. Ești pornit să pleci dela fiecare artist, ca sub călăuza lui, și să-l cauți în bucațile pe care le are în toate colțurile sălii. Uneori te întorci, când nu înțelegi ceva și mai ales când ai suferit o desamăgire, parcă pentru ca să te plângi sau să urmărești în trăsăturile de pensulă de aici ceea ce nu te-a îndestulat dincolo. Expoziția se face mai vie, cu această prezență neîntreruptă și poruncitoare.

Verona stă în mijloc, pe fondul negru cu un cap valorificat aproape cărămiziu, puțin zăvorât și puțin disprețuit. La un capăt, meditează, privind drept înainte de sub ochelari cu cerceulețe groase de os, ca să înșele cu o atenție de împrumut, un Șirato de nuanțe, între negru și gălbui de soare răsare, iar la celălalt, Teodorescu Sion, mândru și năvalnic, cu o pensulă care se face pe rând ascuțită și se pierde în alburi și umbre. Intre ei e Pătrașcu, hohotitor ca un ostaș din războaiele religioase care tocmai și-a scos chivăra de fier din cap după două săptămâni de luptă și a deșertat o stacană de vin roșu; Palady, sbârlit și îndepărtat; Bunescu, osos, crunt și plin de furtuni; Nina Arbore, ieșită de sub pânze trandafirii, cu un joc de mâini mai mult clasic; Ullea, cu privirea ei străbătătoare și îndurerată, dintr'o temperă cu mult galben și albăstriu; Tonitza, numai frunte și ochi aprinși; Constantinescu, atât de bine clădit; Iorgulescu Yor, cu un cap coborât din lună și gătit în schimb cu o pălărie și o cravată cromatică, pline de veselie și de viață; Stoica, în culori reci; Schweitzer Cumpăna, cu fundamentale roșii; Cordescu, mucenizată medieval, cu voință.

Bronzurile și ghipsurile stau de pază ca niște halebardieri într'o sală a tronului; închizi câteodată ochii ca să le auzi pasul și lozinca schimbului. Domnița Mușata e în plină lumină, cu o fetiță în pașii ei de damasc; doi Isuși deschid gura pentru o binecuvântare sau pentru un gemăt pe care nu-l mai rostesc; un profil subțire de femeie ridică sprâncenele, pentru că nu înțelege atâta lume: Celina Emilian, Han, Milița Pătrașcu. Boris Caragea a îndrăznit să aducă patosul unuia din cei doi evanghelizatori tesalonicieni; Ana Jiquidî pune să privească în poală o dansatoare cu o rochie sonoră; Tureacă ridică pe brațele unei Madone mărețe, așezate pe un scaun prea jos, un copil Isus nevinovat și căutând să se realizeze; Onofrei se uită înainte cu un cap de femeie sănătoasă și fără gânduri.

De pe margini, Viorescu își colorează puternic naturile moarte bogate sau înserează cu roșu și cu frig un peisaj bucureștean; Vasile Popescu are albăstriți de smalt și prelucrări de natură noui; Delavrancea Dona, găsește o atmosferă aspră care-i era străină; Stoica ia verde și alb de pe paletă

cu o neașteptată stăpânire de sine; Ullea pune ici, colo flori spiritualizate. Și trec peste alții, cari nu trebuie să fie mai necunoscuți, și cred că n'am de ce să mă mai opresc la maeștri.

Ascult cuvântul ministrului, care deschide:

Iau parte cu o bucurie deosebită la deschiderea Salonului Oficial de pictură și sculptură de anul acesta.

Din întâile zile ale venirii mele în fruntea Ministerului Instrucției, care țin să se știe prin fapte că e și Ministerul Artelor, am înțeles să repun în drepturile lui acest prilej de întâlnire a creatorilor de nădejde ai țării, din domeniul artelor plastice.

O făceam, nu întâmplător, ci dintr'o convingere, pe care voesc să o schițez în câteva cuvinte.

Veți vedea atunci mai bine, de ce bucuria acestei zile păstrează pentru mine un caracter deosebit.

Arta, în orice material ar lucra, sunet, cuvânt, culoare sau material mai dur, rămâne o incununare a vieții sufletești a unui popor. Ea e podoaba ultimă și zâmbitoare a acestei vieți, o dovadă maximă a puterilor de creație și un drept netăgăduit la existență proprie pentru o națiune.

În acest înțeles, artiștii sunt cei dintâi și cei mai iubiți paladini ai spiritului național.

N. N. Tonitza: Autoportret

Statul înconjurat de toate pildele istoriei și ale timpului de față, nu poate să nesocotească acest adevăr și să nu aibă o purtare corespunzătoare.

Ar însemna altfel să lucreze împotriva celor mai poruncitoare interese ale lui. Fiecare Stat trebuie, cu alte cuvinte, să aibă o politică artistică proprie, după cum, de altfel, trebuie să aibă o politică de stimulare a creației naționale pe toate tărâmurile.

E drept că Statul, și aceasta nu numai la noi, a folosit de obicei el mai mult de pe urma artei și artiștilor, decât a putut sau s'a priceput să le fie însuși de folos.

Arta, arta cea mare și nu arta de seră, are nevoie ca să se desvolte de o atmosferă anumită, iar artiștii de o bună primire, de puțințe de lucru și de o înțelegere și înălțare a operelor de netăgăduită creație, care să le dea stăruința, încrederea și avântul necesar.

Statul, câștigat mai ușor de probleme materiale și acaparât de mari greutateți de moment, s'a încrezut adesea în caracterul de generație spontană al artei și a amânat să-și facă datoria față de ea!

Pentru că suntem la deschiderea unui Salon Oficial de pictură și sculptură, mă voiu opri puțin la el și la ceea ce stă în imediată legătură, ca la un punct din acea politică artistică, despre care am amintit.

Anul acesta a fost cu deosebire darnic în expoziții bune individuale de artă plastică. A fost în mijlocul atâtu zbcium și atâtor temeri, ca un orizont de frumusețe și de iubire de viață, ridicat în jurul nostru, cu o singură mișcare măiastră, de cei dintâi artiști ai României. Le arăt aici toată recunoștința și recunoașterea mea.

Salonul Oficial are, în ochii mei, prin alcătuirea lui de antologie a creației artistice, ceva care depășește expoziția individuală, mai ales prin însușirea de manifestare colectivă de educație estetică publică.

Ea s'ar putea face și de o asociație de artiști, dar nu s'ar bucura atunci de cadrul acesta de recunoaștere oficială, prin care Statul apare pentru toți ochii ca dându-și seama de locul artei în viața națiunii și de datoria lui să-i înlesnească înflorirea.

De aceea am luat în întâiul rând măsura ca Salonul Oficial să-și deschidă din nou porțile.

L-am menținut apoi, cu toate trebuințele, de atâtea ori, tragice, de economie.

Pentru o subliniere a punctului de vedere educativ artistic, s'a organizat în cuprinsul Salonului de toamnă, o expoziție Paciurea, ca un omagiu artistului de curând plecat dintre noi, și am înființat o bursă Paciurea, pentru cel mai bun absolvent al cursului de sculptură dela Academia de arte frumoase din București, care mă bucur că e reprezentat cu lucrări atât de promițătoare în salonul actual.

S'a organizat în acelaș scop, anul acesta, o secție a autoportretului, și pentru însemnătatea lui de gen de artă, dar și pentru o punere în lumină a creatorilor.

În alți ani s'ar putea înjgheba o secție a peisagiului românesc sau a naturii moarte.

Aștept numai prilejul ca să înființez, și pentru pictură, o bursă, asemănătoare cu bursa Paciurea.

Vreau să caut în fondurile culturale ale Ministerului mijlocul să achiziționez câteva din operele de artă ale Salonului și să distribui premii, pe care bugetul, în totul anemiata nu mi-l dă.

În felul acesta, Salonul Oficial ar fi una din uneltele de aplicare a politicii de Stat în materie de artă plastică.

Firește, că el nu este singurul, pentru că în afară de învățământul artistic și mai buna lui îndrumare, se ridică înaintea noastră problema pinacotecilor și a muzeelor, a cataloagelor și a publicității, a călăuzirii competente, a expozițiilor ambulante, a picturii și împodobirii plastice și arhitectonice laice și sfinte, a clădirilor publice, a monumentelor și bisericilor, care alcătuiesc la un loc, marea școală vie de artă a întregului popor.

Imi pare bine însă că mi s'a dat prilejul să schițez, fie și în trăsături fugare, preocupările de Stat în materie de artă plastică și aceasta, într'o zi de sărbătoare a celorilor și a liniilor.

Mulțumirea mea mișcată se îndreaptă către toți artiștii cari au făcut cu puțință această zi și urarea mea, pentru o cât mai frumoasă înflorire a artei românești.

Adam Bălțatu: Lângă fermă